

ПРОТОКОЛ

от проведен на 15 ноември 2019 г.

информационен семинар

„ПОДКРЕПА ЗА СФОРМИРАНЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ОПЕРАТИВНИ ГРУПИ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ПАРТНЬОРСТВО ЗА ИНОВАЦИИ“

Информационният семинар се проведе на 15 ноември 2019 г. в х-л Калиста, Старозагорски минерални бани и бе организирана от Звеното за управление на Национална селска мрежа (ЗУ на НСМ) със съдействието на МЗХГ.

На поканата на ЗУ на НСМ се отзоваха над 51 представители от различни заинтересовани страни, с което бе постигнато широко представителство.

Модератори на събитието бяха г-жа Таня Георгиева и г-жа Даниела Михайлова – ключови експерти в ЗУ на НСМ.

Г-жа Таня Георгиева откри заседанието и информира присъстващите, че информационният семинар е насочен към потенциалните бенефициенти по подмярка 16.1, участниците в оперативните групи по ЕПИ-АГРИ и техните партньори: фермери; представители на научно-изследователската и академичната общност; МСП в областта на преработката и производството на храни; консултанти и съветнически организации; НПО от областта на земеделието и храните; ИТ- компании и такива предоставящи различни иновативни решения; експерти и организации, работещи в областта на опазването на околната среда и климата; МИГ; други мрежи от агросектора и пр.

След откриването на срещата, г-жа Георгиева обърна внимание и на някои организационни аспекти, свързани с попълването на анкетата за оценка на събитието и регистриране в присъствения списък, наличие на резюме на подмярката в приложените материали към програмата на всеки участник.

Присъстващите бяха запознати с целите, приоритетите и дейностите от работата на ЗУ на НСМ към ПРСР 2014-2020, включени в презентацията.

Звеното за управление на НСМ и експертният екип са избрани след проведена тържна процедура на УО към МЗХГ. Договорът между МЗХГ и изпълнителя е сключен след взето решение през 2018 г.

Целите, които УО е заложил към ЗУ в проекта, е да се осигури приемственост и плавен преход с дейностите, които е извършвало предходното ЗУ на НСМ с дейностите по настоящия проект.

Дейностите, които са заложени в рамките на четиригодишния период на проекта на ЗУ на НСМ, са съгласно техническата спецификация на МЗХГ. Експертният състав на ЗУ се състои от ключови и неключови експерти, както и регионално представителство в 28 административни области. В сайта на НСМ има пълна информация за екипа, както и контакти с 28 регионални координатори.

Звеното има ангажимент предварително да планира, подготвя, тематично да структурира и организира всички дейности в тясна координация и комуникация с УО.

Структурата на НСМ, взаимовръзките между ЗУ и УО, както и със заинтересованите страни на НСМ са зададени в Програмата за развитие на селските райони. Важно е да се отбележи, че самото структуриране, кой с кого и как комуникира и кой кого представлява, както и в какво качество, е зададено в Програмата.

Идеята е съвместно с управляващия орган да се разработи Мрежата, да се укрепи нейния капацитет и да стане мрежата такава, каквато е в другите европейски страни, т. е. да се чува думата ѝ, решенията които излизат от нея и се подават към УО да добавят полезност, както за членовете, така и за УО.

По отношение на членството в НСМ беше посочено, че Мрежата широко отворена за всички заинтересовани от политиката за развитие на селските райони в България. ЗУ има ангажимент да поддържа актуален регистър на членовете. Членове на мрежата могат да бъдат физически и юридически лица, всяка институция, административна структура, граждански организации, мрежи, общини, МИГ и др. лица, които са заинтересовани от участие в развитието на селските райони. Членството се заявява писмено, чрез попълване на заявка за членство. Заявка за членство може да се подаде чрез сайта на НСМ (www.ruralnet.bg), по e-mail (office@ruralnet.bg), в профила на НСМ в социалните мрежи (https://www.facebook.com/NationalRuralNetworkBulgaria/?epa=SEARCH_BOX), чрез регионалните координатори или експертите на ЗУ, на място при провеждане на събития и др. Участието в НСМ е отворено за всички желаещи, то е на доброволен принцип, като не се изисква заплащане на членски внос или други парични вноски.

За подадените заявки за членство не е предвидена процедура за одобрение, не са предвидени критерии за селекция и всеки, който подаде заявка ще бъде одобрен. Също така, не се заплаща членство, не се заплаща участие на членовете в различни

мероприятия и дейности, които се финансират от самото ЗУ, като тематични работни групи, заседания, срещи, семинари и други такива събития, които ще бъдат организирани от ЗУ.

В представянето г-жа Георгиева посочи, че всички членовете получават възможност да ползват опит и знания от други страни-членки. Членовете получават актуална информация, свързана с Програмата за развитие на селския район и нейното прилагане, могат да участват в работни групи, където могат да дават мнение по различни въпроси, могат да участват в информационни събития/обучения и различни дейности, които са от обхвата на проекта на ЗУ и пр.

Дейностите, които трябва да изпълни звеното за управление са осигуряване на регионално представителство на НСМ, провеждане на работни/информационни срещи, семинари, конференции, обучения, ТРГ, проучвания, изследвания, анализи, организиране на различни събития в общини в селските райони, дейности, свързани с популяризиране и разпространение на добри практики, разработване на теми касаещи иновации и пр.

Следва да бъдат посочени и дейностите при представяне на Националната селска мрежа на България в Европейската мрежа за селските райони, дейностите по сътрудничество с други Национални селски мрежи, дейностите по сътрудничество с европейската мрежа за ЕПИ и също така, насърчаването на иновациите в селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и селските райони.

По отношение на Европейското партньорство по иновации за селскостопанска производителност и устойчивост е въведено от ЕК през 2012 г. като част от стратегията Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ЕПИ АГРИ е част от петте европейски партньорства за иновации, които се отнасят към различни икономически сектори и чиято цел е да форсират модернизацията, внедряването на иновациите и нови решения в различни икономически сектори. Другите партньорства са: Активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве; Водни ресурси; Суровини; Интелигентни градове и общности; Селско стопанство.

ЕПИ-АГРИ е създадено като нов начин да подобри и повиши производителността и устойчивостта в аграрния сектор, използвайки по най-добрия начин научните постижения и технологии, които са разработени, за да бъдат въведени в практиката, така, че тези сектори, които са изправени пред все по-чести кризи и трудности, да могат по-добре да се справят с предизвикателствата на днешния ден — засилената конкуренция, по-резките промени в пазарните цени, изменението на климата и по-строгите екологични правила.

ЕПИ- АГРИ се състои от два компонента:

- компонент на равнище държава членка – инструментите за подпомагане и сформирани на оперативни групи и подкрепата са реализация на иновативни проекти в сектор „Земеделие“ се осъществява посредством Мярка 16 „Сътрудничество“ от ПРСР 2014-2020;

- компонент на равнище ЕС – инструментът е изградената мрежа на ЕПИ-АГРИ, която е интерактивна платформа, обединяваща всички заинтересовани страни по отношение на иновациите в селското стопанство и има за цел да обвърже оперативните групи, да улесни обмена на знания, експертни познания и добри практики и да установи диалог между селското стопанство и изследователската общност- ЕЗФРСР. Мрежата на ЕПИ-АГРИ не се ограничава само до оперативните групи, подпомогнати по ПРСР 2014-2020, но обхваща и „Хоризонт 2020“, където също се реализират иновации в сектор „Земеделие“, като научно изследователски проекти.

Оперативните групи са основният инструмент на ЕПИ-АГРИ, с който новаторските идеи се превръщат в реални практически решения. Оперативните групи, които се финансират по ПРСР, не са научноизследователски проекти. Те трябва да имат ясен и практически приложим новаторски елемент.

Интерактивния иновационен модел е концепция, базирана на сътрудничество между участници с допълващи се знания- практически, предприемачески, научни и пр., които работят заедно в проекти за разработване на решения, които да прилагат на практика и да разпространяват резултатите в широк смисъл.

Сайта на ЕПИ- АГРИ е хранилище на база данни за различни проекти и партньори, тъй като всяка оперативна група има ангажимент да изпраща резюме на своя проект и партньори към саята, което е изключително важно за присъстващите на срещата представители на научната общност.

По информация на ЕК, планираните оперативни групи за настоящия програмен период на ниво ЕС са 3200. В началото на април, на мероприятие на ЕСМ, мрежата на ЕПИ-АГРИ обяви създаването на 1000-та оперативна група, сформирани на европейско ниво. В представената презентация беше отбелязан броят на оперативните групи, които всяка ДЧ планира да създаде в рамките на ПРСР 2014-2020, като за България те са 20. Също така, бяха представени резултатите от проведено изследване и анализ на базата данни, в която се съдържат всички оперативни групи, които са подкрепени във всичките ДЧ по ПРСР, като изследването обхваща резултатите към юни 2018 г. Анализирайки предоставените данни за 511 оперативни групи е установено, че водещите партньори в повечето от тях са научноизследователските среди, следвани от фермери и фермерски организации. По отношение на общото членство (представителност) в оперативните групи те установяват, че най-голям е броят на фермерите и техните организации. По отношение на дейностите в изследването е посочено, че 53% от тях са свързани с екологичната устойчивост (агроекология, био

производство и др.), а по отношение на фокуса на проектите на оперативните групи, това, което изследователите установяват е, че най-голям е процентът на оперативните групи, които правят промяна в своя производствен процес.

Присъстващите бяха запознати и с платформата <http://innovation.ruralnet.bg/>, както и изпълняваните от ЗУ дейности в подкрепа и популяризиране на оперативните групи по ЕПИ-АГРИ, ЕПИ-АГРИ и постиженията в областта на агроиновациите.

Ключов експерт от ЗУ представи три добри практики от ЕС на ОГ по ЕПИ-АГРИ в различни направления.

Първата добра практика е в областта на овощарството от Андалусия, Испания „Използване на дроне в отглеждането на маслини за подобряване на производителността и устойчивостта“. Бюджетът на проекта е 300 000 € със срок на изпълнение 2 години. Целта на проекта е по-ефективни и екологични стопанства, подобрена рентабилността на фермерите и укрепване на връзките между научните изследвания и селския свят, чрез проучване на прецизното земеделие в маслинови насаждения, чрез използване на дроне. Университетът в Хаен е разработил технологията, която може да съпостави данните от дроновете с пробите, взети от листа, плодове и почва. Целта на ОГ е да създаде модел, който позволява да се определи оптималният момент на прибиране на плодовете въз основа на съдържанието им на мазнини и характеристиките на маслото от спектралните изображения, направени от дроне.

Втората добра практика е в областта на ароматните и лечебни растения, Португалия, „Иновативна слънчева сушилня постига рентабилно производство на сушени ароматни и лечебни растения“. Основното предизвикателство на ОГ е справяне с „конкуренция от производителите, които искат по-ниски цени за своите билки и със страните с по-ниски заплати, като Източна Европа и Северна Африка“, а основният проблем е свързан с високите енергийни разходи при сушенето на билки. Така се появява идеята за слънчевата сушилня на „Под слънцето“, която билкарите наричат „Black Block“ и патентоват като BLACK BLOCK. Хибридна слънчева система за сушене, която използва, както слънчева, така и електрическа енергия. Сушенето се извършва в рециклирани контейнери, боядисани в черно, изолирани с нова стена и покрити с поликарбонени листове. Това превръща контейнерите в сушилни камери. Хибридните контейнери използват спомагателен източник на енергия и могат да намалят енергийните разходи с до 70%. Има и контейнери, които напълно разчитат на слънчевата енергия. Контролът и мониторингът на сушенето са възможни локално или дистанционно чрез компютър или смартфон, навсякъде по света. Потребителят има достъп до данните за сушене, може да задава стойности, да включва и изключва устройства.

Третата добра практика е в областта на животновъдството, Нормандия, Франция, „Оперативна група IdEA: иновации за подпомагане на млекопроизводителите в Нормандия за по-правилно прилагане на антибиотици“. Целта на проекта да се даде възможност на ветеринарните лекари да съдействат на фермерите за по-правилно прилагане на антибиотици, за да се гарантира доброто здраве на стадата, отчитайки приоритетите и ограниченията пред фермерите, чрез създаване на иновативен инструмент за по-правилно прилагане на антибиотиците.

Срещата продължи с представяне на подмярка 16.1 „Подкрепа за сформирани и функциониращи оперативни групи в рамките на ЕПИ“ от мярка 16 „Сътрудничество“ от г-ца Павлина Дамянова, представител на УО на ПРСР и гост-лектор, като постави акценти върху:

- Проектните предложения се подават през ИСУН, приемът е отворен и могат да се задават въпроси към УО на ПРСР, чийто отговори стават част от насоките.
- Оперативни групи са сдружения по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), които се състоят от най-малко двама участника (Земеделски стопани, Научни институти или опитни станции, Висши училища, НПО, МСП в областта на храните, Консултантски организации). Участието на земеделски стопани и представители на науката в ОГ е задължително.
- Важно условие е популяризирането и разпространението на постигнатите резултатите, както положителните, така и отрицателните.
- Допустими са дейности, насочени към производството, преработката и/или маркетинга на продукти, които попадат в обхвата на Анекс 1 отДФЕС.
- Разходите са допустими, ако са извършени не по-рано от датата на сключване на административния договор и са обосновани в проекта като необходими за неговото изпълнение, както и са предвидени във финансовия план на проекта.
- Налични са три групи допустими разходи (текущи, преки неинвестиционни и преки разходи).
- 3 911 600 лв. гарантиран бюджет за проекти с потенциал за иновации в областта на превенцията и подобряването на здравословното състояние на животните в земеделските стопанства.
- С най-голяма тежест при критериите за подбор е приоритетът „оценка на прилагането на интерактивния подход и на приложимостта на резултатите от иновативния проект за първичното производство на земеделска

продукция или преработката“ с тежест от 55 точки. На следващо място е оценката на капацитета на оперативната група с 33 точки.

- Подпомагат се проекти, получили не по-малко от 30 точки съгласно критериите за подбор.

След представянето на подмярката, започна дискусия между участниците, по време на която въпросите, на които не беше намерен отговор в насоките, беше решено да бъдат оформени от ЗУ и зададени официално към УО.

Първият дискутиран въпрос, беше свързан с изпълнението на проектите, като беше посочено, че решаването на определени проблеми в стопанствата, използвайки иновативни подходи, е в пряка зависимост от времето, в което дадена иновация се тества. Примерно: бенефициентите тестващи инструменти за вземане на решения и/или управление на хранителни елементи, води и пр. е необходими от сега да са наясно в рамките на 3-годишния период на изпълнение на проекта в колко производствени кампани могат да заложат тези тестове и респ. колко и какви проби за анализ могат да включат и пр. В тази връзка, е от съществено значение срокът за одобрение на проектите и сключване на договори с кандидатите, след приключване на приема по подмярката. Присъстващите се обединиха около решението да бъде зададен официално въпросът за сроковете за разглеждане, одобрение и сключване на договор от УО на ПРСР.

Следващият зададен въпрос беше, дали текущите разходи от група 1 в размер на 35 000 евро годишно дали зависят от стойността на проекта, където беше отговорено, че размерът на този вид разходи не зависи от общият размер на допустимите разходи по проекта, а следва да бъде съобразен само с общата стойност на проекта.

Следващият въпрос беше свързан с т. 4 от раздел 9 „Минимален и максимален размер на БФП за конкретен проект“, където е посочено, че „За проекти с включени допустими разходи надвишаващи 100 000 евро, при които в периода на изпълнение са генерирани нетни приходи, финансовата помощ се намалява с размера на нетните приходи...“, като възникнаха следните въпроси: 2.1. При отчитането на генерираните нетни приходи се вземат предвид приходите само на оперативната група или на всеки един от членовете по отделно? 2.2. По какъв начин се определят генерираните нетни приходи и с какви документи се доказват? Присъстващите се обединиха около решението тези въпроси да бъдат зададени официално към УО на ПРСР.

Беше зададен уточняващ въпрос, свързан с процентните ограничения по групи разходи, където отново представителят на УО отново представи видовете разходи, както и ограниченията, свързани с тях.

Също така, присъстващите получиха уточняваща информация, свързана със задължителните елементи на договора по ЗЗД, като и по отношение на правата на

ползване на активите, след приключване на проекта, а именно, че в договора следва изрично да бъде указано кой от участниците ще придобие собствеността на всеки един актив.

Беше зададен въпрос дали ще бъдат използвани референтни цени, на което представителят на УО отговори, че не е заложено използването на референтни цени, извън обявените към насоките за кандидатстване.

Беше зададен въпрос дали активите, които ще се предоставят от членовете на ОГ за ползване могат да са такива, които са финансирани по други мерки от ПРСР, на което от УО посочиха, че тези разходи са недопустими, ако тези активи са били закупени дори частично с публична финансова помощ.

Възникна въпрос дали е възможно посочването на срок за внасяне на дяловете от членовете след датата на кандидатстване и има ли нормативно определени срокове, в които уговорените вноски следва да бъдат направени, тъй като в т. 5 „Дялово участие на членовете на оперативната група“ от образеца на договор за сформирание и функциониране на оперативна група следва да бъдат описани вноските и дяловото участие на всеки един от членовете, като в ал. 3 се посочват и сроковете, в които тези вноски следва да бъдат направени. Присъстващите се обединиха около решението този въпрос да бъде зададен официално към УО на ПРСР.

Също така, постъпи питане дали е допустимо свързани лица по ЗМСП, по Търговския закон или по друг нормативен акт да са членове на оперативната група, като присъстващите се обединиха около решението този въпрос да бъде зададен официално към УО на ПРСР.

Друг поставен въпрос е свързан с това, дали ще бъдат ли възстановени разходите на оперативната група и/или нейните членове, извършените до момента, включително и направените и/или планираните разходи за популяризиране на отрицателния резултат от иновацията, в случай, че още през първата година се установи, че иновацията е неуспешна. Присъстващите се обединиха около решението този въпрос да бъде зададен официално към УО на ПРСР.

Беше зададен въпрос дали е сформирана оценителната комисия и ще бъде ли публично представен съставът ѝ, на което представителят на УО отговори, че оценителните комисии ще бъдат сформирани със заповед на министъра на земеделието, храните и горите в съответствие с изискванията на ЗУСЕСИФ, като към момента ОК не е сформирана.

В първата част на срещата бяха дискутирани и начините на заявяване на разходите (междинни, годишни и др.), документи, които се представят от ОГ при кандидатстване и отчитане на проектите и др.

След обедната почивка, срещата продължи с уъркшоп, по време на който всички участници заедно изградиха своя иновативна оперативна група, чиято основна цел бе да разработи иновативен проект за „Въвеждане на система за мониторинг и ранно известяване за болести и неприятели при техническите култури“ в една въображаема среда. При тази симулация на изграждане на собствена оперативна група и иновативен проект, участниците получиха насоки за работа и помощни материали, а на всички въпроси получаваха отговори и съвети от експерта на УО на ПРСР 2014-2020. Първоначално, бяха обсъдени различни теми и варианти на иновативни проекти, като например:

- Определяне на местни показатели и използването им като референтни стойности във връзка с напояването и устойчивостта на културите.
- Използване на прецизно напояване, подпомагано от дистанционни сензори.
- Разработване на иновативни решения за използване на алтернативни водни източници, евентуално с по-ниско качество на водата.
- Съвместно създаване на инструменти за анализ на данни и инструменти за управление в прецизното земеделие.
- Тестване на инструменти за подпомагане на вземането на решения в реални ситуации в стопанствата.
- Приложения за дистанционни сензори за земеделието, използващи комбинирани изображения от безпилотни превозни средства (дронове), пилотирувани самолети и сателити.
- по-устойчиви на изменението на климата култури, чрез адаптиране към условията на валежите.
- „Генетични ресурси — модели за сътрудничество“.
- идентифициране на гените, които допринасят за устойчивостта и за способността за адаптиране към местните условия.
- оптимизиране на геномните програми.
- Насърчаване на прецизното животновъдство.
- Разработване и изпитване на лесни за използване сензори в млекопроизводството.
- Адаптиране на технологията за прецизно животновъдство (PLF), която позволява целенасочена употреба на антибиотици, така че да се лекуват само животни, които действително са болни.

Бяха обсъдени и други идеи, преди всички да се обединят около идеята „Въвеждане на система за мониторинг и ранно известяване за болести и неприятели при техническите култури“.

Проблемът, който ще бъде решаван е да се хване заразата в подходящия момент, в подходящата фаза на културата, за да се третира навреме, с цел повишаване на ефективността и рентабилността на отглежданите култури. Хващането на заразата в

подходящия момент ще доведе до третиране с по-малки количества препарати своевременно, а оттам и до опазване на околната среда.

Възприе се в групата участие да вземат:

- 9 земеделски стопани;
- Институт по царевицата Кнежа;
- Консултант;
- НПО.

Водещ е земеделският стопанин, който осигурява и финансовите средства за функциониране на ОГ.

С помощта на експертите от ЗУ на НСМ бе попълнен и финансовия план на оперативната група, необходим при подготовката на проектното предложение.

Беше остойностена първата група разходи във финансовия план „Текущи разходи“, като по време на попълването не възникнаха допълнителни въпроси.

При попълването на втората група разходи „Преки неинвестиционни“ възникна въпрос, свързан с това, че ако предоставеният актив се използва за нуждите на проекта, например 15 дни в месеца, следва ли да се заложи като разход амортизационната норма за целия месец или да се преизчислява за 15 дни на база среднодневна амортизация за работен ден. Аналогичен е случаят, ако активът се ползва за 3 часа в рамките на един ден, то остава неясен по какъв начин се изчислява амортизационната норма, при положение че амортизационните планове са месечни, а не по часове или дни. Присъстващите се обединиха около решението този въпрос да бъде зададен официално към УО на ПРСР.

При третата група разходи „Преки разходи“ за нуждите на проекта ще бъдат закупени дронове, софтуер и компютърни устройства за обработка на данните.

Допълнителни въпроси по време на уъркшопа не възникнаха, като г-жа Георгиева благодари на присъстващите за отделеното време, като информира присъстващите, че ще изпрати на всички презентациите, попълненият в рамките на срещата примерен финансов план, както и възникналите въпроси, които ще бъдат зададени официално на УО на ПРСР от името на НСМ, като допълни, че всеки ще има възможност да изпрати и допълнително възникнали такива.

Също така, присъстващите бяха информирани, че ще бъде съставен протокол от срещата, който ще бъде изпратен на всички за съгласуване.